

BARTHA GUSZTÁV

UGRÓISKOLA

HÁROM EGYFELVONÁSOS

1. KÁPOLNA

Szereplők:

János bácsi

Dóra

Ági, ápolónővér

A színen mindkét irányba átsétáló, siető orvosok, ápolónők, táskákat, ételhordó edényeket cipelő beteglátogatók.

Szín: *kórházi műtő bejárati ajtaja előtti széles folyosórész, jobboldalt, baloldalt kétszárnyas ajtó. A csempézett falak mellett támlátlan, bőrhuzatú vaslócák. A teremserű folyosórészt kékes fényben villódzó neoncsövek világítják meg.*

Dóra a műtő bejárati ajtajától jobbra lévő lócán ül, jobbra-balra tekintget. Ági jön jobbról.

Dóra: Meddig?

Ági: Mi meddig? Ja, az operáció, az attól függ. Mi a fenét művelt már egyszer a Józsid? Nehogy sértésnek vedd, de néha olyan hülyeségeket csinál.

Dóra: Kiugrott.

Ági: *(leül Dóra mellé)* Honnan?

Dóra: A másodikról.

Ági: Na ne!

Dóra: De. Bele a szobánk ablaka alatt burjánzó, vagy mit csináló csipkebokorba.

Ági: *(hosszasan nevet).* Ez a hét vicce!

Dóra: Neked.

Ági: Ne érts félre, képzeld magad a helyembe.

Dóra: Te meg az enyémbe. Fogalmam nincs, miből fogom kifizetni a műtét, a kórházi kezelés káépját.

Ági: Phú!

Dóra: Meg phú!

Ági: Ha csak a tüskéket kell kiszedegetni belőle, az nem kerülhet olyan sokba.

Dóra: Vértzett. Komolyan.

Ági: Akkor rendesen beletenyerezt.

Dóra: (*pityereg*) Más asszonyok tudnak boldogok lenni, nekem meg...

Ági: Tán azt hiszed, hogy a más asszonyok boldogabbak!

Dóra: Nem tudom...

Ági: Na látod. Izé, aztán miért ugrott ki?

Dóra: Na miért!? Mer' bolond. Ha a fejébe vesz valamit, akkor mindig bolond.

Ági: (*csodálkozik*)

Két beteglátogató asszony halad át a színen balról jobbra, tele táskákkal.

Dóra: Egy vadbarom elszólta magát a cégbe, tudod, ahol Józsi dolgozik, hogy ha így meg tovább, tuti, hogy leépitének. Józsi meg elhitte, fejébe vette, meg azt is, hogy millió százalék, hogy ő is rajta van a listán.

Ági: Mindenütt vannak ilyen... ilyen hülye beszélők. Azt hiszed a kórházban nincsenek, több is a kelleténél.

Dóra: Harmadik hete emészti magát, ma meg aztán azt gondolhatta: elég! Bedobja a kulcsot.

Ági: (*fejcsóválva*). Na én rohanok, végigzongorázom a szobákat. Aztán még dumcsizunk. (*Ági jobbra el.*)

János bácsi óvatoskodik be jobbról, kezében táskával, ételhordó edénnyel.

János bácsi: Néha komplikációk adódnak, na, és megesik, hogy kirosztálja az öregebbeket. Etelkám műtétjén nem voltak komplikációk, a fiam előre odaadta a pénzt az orvosoknak. Etelkám, hetvenhat éves, képzelje. Ott ültem, ahol magácska, két órahosszán keresztül, képzelje két teljes órahosszán keresztül. (*Leül a műtőajtótól balra lévő lócára.*) Nem szomjas? (*A táskájából előhúz egy üdítőitalos flakont.*) Gázos. Folyton elfelejtem, hogy Etelkámnak gyümölcslevet szabad innia, meg teát, de azt is cukor nélkül, és kortyonként. (*A palackot Dóri felé nyújtja.*) Bátran! Az urával is

ilyen szégyenlős? Ha nem, hát nem. Képzeld, lakott a szomszédomban egy család, vagyis nem a család az érdekes, bár igazság szerint megérték egy misét, de a Pista kettőt, ha nem többet. Miért van az, hogy ép abban gátolják az embert, amit a legjobban szeret csinálni? Pista harmonikázni szeretet Piros színű harmonikája volt, tudja isten hány gombos, na, hogy is hívják... Szépen játszott, ez tény és való, a baj annyi volt, hogy szűk volt a repertoárja. Ha ismerte volna a kottát, bizonyosan... Sajnos nem ismerte, hallás után tanulta a számokat. Baján harmonika, az oroszok így nevezik. Állandóan a rádió mellett ülni, ahhoz idő kell, a Pista meg lakatos volt, vagy mi a szösz. Nem emlékszem. Az ember könnyen felejt, nehezen tanul. De hát így van ezzel majdnem mindenki. Arra azért jól emlékszem...

Egy orvos sétál át a színen jobbról balra.

Harmonikázott a Pista hajnalban, este, éjjel, hétvégeken meg pláne, talán nem is evett. Ki tudja, na ki? Mi szomszédok, legfeljebb bezártunk ajtót, ablakot, felhangosítottuk a tévét, vagy a rádiót, kinek mi volt, portája válogatta. A családnak bezzeg túrnie kellett. Szép erény, mértékkel, de kényszerből túrni sokat és sokszor, hát nem tudom... Tényleg nem szomjas?

Szünet.

Először a házból parancsolták ki, osztán az udvarról a fészker mellé, de mikor a székét az udvar végén álló vécé elé tették, az már sok volt a Pistának. Fogta magát és felment a házpadra, onnan kimászott a tetőre, és képzelje, a kéményen ülve harmonikázott. Összefutott az egész utca. Manapság nem futna össze. Először kérlelték, hogy addig jöjjön le onnan, míg le nem szédül, aztán a milíciával fenyegették, meg a diliházzal. Semmi. Pista húzta, húzta, húzta... Egyszer csak hupp, hátrahanyatlott, mire berohantunk az udvarra, már véres fejfel feküdt a betonjárdán... Igyon egy kortyot!

Ági tér vissza.

Ági: (János bácsi mellé áll, közel hajol a füléhez, fennhangon rászól.) János bácsi, ki ígerte meg, hogy délután nem fog a kórházban észet osztani?! (Dórához) Nagyot hall. (János bácsihoz) Menjen haza, a végén a főorvos úr valóban eltiltja a beteglátogatástól! (Dórához) Legszívesebben éjjel-nappal

ott ülne a felesége betegágya mellett, ami nem lenne baj, ha nem járatná a száját megállás nélkül.

János bácsi: Ágika drága...

Ági: Semmi Ágika. (*Leül Dóra mellé.*) Vén hülye! Szeretem a munkámat, de néha a pokolba kívánom. Agyon idegeskedem, strapálok magam, az éjszakai ügyeletek meg végképp kikészítenek.

Egy férfi halad át a színen balról jobbra, tele szatyrokkal.

Dóra: Férjhez kellene menned.

Ági: Megmondanád, kihez? Amilyen szerencsém van, folyton olyanokba botlok, aki vagy önmagát szereti, vagy a pénzt. Nekem szerelem kell, férfi kell, érted?! Igazi férfi.

Dóra: Józsi nem az.

Ági: Hát nem.

Dóra: Nem nagyon válogathattam.

Ági: Te nem. Nyomják még a piát?

Dóra: Apámék? Anyámmal sztereóba.

Szünet.

Hallottad, Kati harmadjára készül férjhez menni.

Ági: A kis rendeske. Hogy tudott lapítani az órákon. Ha jól emlékszem, a negyedik padban ült. Na mindegy. Mindenesetre, kiforrtta magát. (*Súgva*) Te, nem nimfomániás a mi Katikánk? Egész véletlenül.

Dóra: (*vállat von*).

Nővérke fut át a színen jobbról balra.

Ági: A belgyógyászaton gáz van.

Dóra: Telefonálhatna.

Ági: Áá! Hogy tudjad, a kórházi orvos mobilja vagy ki van kapcsolva, vagy állandóan foglaltat jelez.

János bácsi: Lakott az utcánkban egy család, kacsaláb a házuk alatt, nyúzni való gyerek...

Ági: Kezdődik.

János bácsi: Tessék?

Ági: Semmi, tessék! (*Odalép János bácsihoz, közel hajol.*) Menjen haza! Mondjam ukránul?

János bácsi: Nem vagyok süket, se golyó. Nem tudok legurulni a harmadikról.

Ági: Akkor ugorjon (*legyint*), a lépcsőházban talál ablakot. (*Dórához*) Na, rohanok, szétnézek az osztályon. (*Jobbra el.*)

János bácsi: Ágika nem szeret. Vajon miért?

Szünet.

Tudja, nem a nyúzni való fiúgyerek a fontos, az van. Engedd szabadjára a kislányt, és szajha lesz. Oszt végül odahízelgi, dörgöli magát egy naiv fiatalemberhez, és pokollá teszi az életét. Ágika nem szívlel. Hmm!

Szünet.

Na ez történt a hirtelen nem tudom hányadik szomszédomban. Vagyis a tőlem közelebb állók, a bennfentesek ilyformán értelmezték. Mert előzmény az mindenképpen volt, kellett lennie. A háttérben meg ott volt a módos család: befolyás, arany, rubel döggivel. Meg a közeli, távoli ismerősök irigysége és a gyűlölete körítésnek, ahogy mondani szokás. Képzeld, a múltkor virágot hoztam Ágikának... Adjak neki ötven hrivenyt? Százat? Mégiscsak injekciózza, infúziózza a feleségemet, a combnyaktörés az ő korában... A pénz olykor nem minden.

Az orvos és nővérke siet át a színen balról jobbra.

Hiába kínált a módos család pénzt, márpedig sokat a ledér asszonykának – házat, lakást vehetett volna belőle, vagy amit akar –, hogy váljon el a férjétől, ne hozza a családra a szégyent, a hölgyike csak nevetett. Ahogy a bennfentesektől hallottam, úgy adom tovább. Mert a minék nevezem, nem suttyomba, dugiba csalta az urát, esténként resztoránba járt, fényes nappal a városközpontba korzózott a szeretőivel... A combnyaktörés a fiataloknál sem gyerekjáték. Miért nem mondta, hogy pénzt vár el? Néma gyerekek... Krisztus urunk sírját sem őrizték ingyen. Igazam van?

Szünet.

Asztalon látták táncolni, egyebek mellett. A jámbor ura meg csak irulpirult, mikor felhánytorgatták neki felesége viselt dolgait. Az öccse nem volt nyámnyla, pártkarrier előtt állt, fényes jövő előtt, ahogy mondani szokás. Szóval a családra vetülő árnyék rá, vagyis pelyhedző tekintélyére dupla súllyal nehezült. Legalább is, ezt állították a bennfentesek.

Szünet.

Hogyan szólíthatom?

Dóra: *(meglepetten)* Engem? Dóra.

István bácsi: Lehetne egy kicsit hangosabban!

Dóra: *(fennhangon)* Szeles Dóra.

István bácsi: Megismételné!

Dóra: *(odalép az öreghez)* Dóra. *(Visszaül a helyére)*

István bácsi: Értem. Szóval Dóra. Dórika, Dórica... Szép név. Egyik gyerekkori lánypajtásomat hívták így. Dóra, Dóra... Sokat kriccesztünk hármásban, én, az Etelkám és a Dóra. Nem tudja mi a kricc? Ugróiskolának nevezik magyarul, vagy hogy... Az iskolának, amit a földre rajzoltunk a játék megkezdése előtt, volt egy másik neve, na... Nem jut eszembe... A városban lakik?

Dóra: *(bólint)*

János bácsi: A férjét mütik *(a mütő ajtajára mutat)* odabent?

Dóra: *(bólint)*

János bácsi: Szomorú dolog. Szomorú...

Szünet.

Elég az hozzá, hogy a pipogya férj öccse megelégelte öngyásága nyilvános fenékrizálást, és egyik délelőtt felkereste. Nyitott házasság, meg fityfene, ha nyitott, az már nem házasság. Tudja, Dórika, amint két ember családalapításra szövetkezik, ott a fel- és eltűnő harmadik csak haszonélvező. Szeresse az urát! Na szóval, az öcs nem és nem tudta meggyőzni a pongyola lebegtető hisztérikát. Szó szót követett, állították a bennfentesek, de hogy honnan került elő a kés, azt ők sem tudták megmondani.

Szünet.

Mi a másik neve?! Tudja, azért szerettem kriccezni, mert együtt játszhatam a lányokkal. *(Nevetgél)* Akkor még nem voltam ilyen... ilyen süke-bóka huszár. Hmm! A férj magára vállalta a gyilkosságot, nagy pénzek vándoroltak zsebből zsebbe, mégis kilenc évet kapott. Egy emberéletért nem sok, de nem Szibériában. Postán utalódtak a pénzek, a család többször meglátogatta, de a tüdőbaj alattomos betegség. Tegnap még nem volt, ma már van. Hét év után szabadon bocsátották az állítólagos gyilkost. Jó magaviselet, fityfenét, a csurma főnök nem akarta, hogy rontsa az elhalálozási statisztikát. Ezt nem a bennfentesek mondták, ezt én mondom. A pénz olykor nem mindenható.

A két beteglátogató asszony sétál át a színen, ezúttal jobbról balra. Nyomukban Ági viharzik be a terembe, aztán hirtelen megtorpan.

Ági: Anyósoddal, hogy állsz?

Dóra: Sehogy. Harmadik hónapja nem beszélünk.

Ági: Azt hittem szent, a béka, és megdob pár ezer hrvnyával. Sürgősen békülj ki vele, mert különben muszáj lesz hitelt felvenned! Nemcsak a gyógyszerekről, a hálapénzekről, a kajáról is neked kell majd gondoskodni. Ez van.

Dóra: Hitel... Mire vegyem fel? A nevetséges óvónői fizetésemre?

Ági: A lakásodra.

Dóra: Holnapután meg megyek a híd alá lakni. *(Gúnyosan)* Drága Józsikám, ezt rendesen összehoztad!

Ági: Hát össze.

János bácsi: Kórházak ide, orvosok oda, öt vagy hat hónappal élte túl a szibériai csurmát a férj. Az öccse meg rá két hétre, este lefeküdt és reggel nem kelt fel. Szívinfarktus, agyvérzés? Ahogy már mondtam: a pénz olykor nem mindenható.

Dóra: *(tekintetével kérdez)*

Ági: *(legyint)* Zenetanár. Volt. Ahogy süketült, úgy vált mind bőbeszédűbbé. Ezt Etelka mama mondta. Van, hogy egész nap magában beszél. Ül a be nem kapcsolt tévé előtt, és kérdez, válaszol, közben fel-felnevet, vagy nagyokat sóhajtozik. *(Újra legyint)* Még hogy igazi férfi volt, születet gavallér! Szerenádok, virágcsokrok... Az igazi férfi az... az igazi férfi. *(Odalép János bácsi mellé, fennhangon)* Jön a főorvos úr, és két lábbal...

János bácsi: Jöjjön. Kápolna... *(Tapsikol)* Végre eszembe jutott!

Ági: *(Dórához)* Lena a perceken telefonált. A főorvos készül átjönni a klinikáról, amolyan gyorsvizitre. Szerencsére, csendes pihenő van, nem kell a járni

tudó betegek után rohangálnom, szobájukba parancsolni őket. Na én tűntem el. Kedves barátnóm, hitel nélkül pedig nem fogod megúszni. Pá! (*Jobbra el*)

Dóra: Pá!

János bácsi: A kilencedik osztály félkörívével, tudja, ami lezárja a hetedik és nyolcadik osztály négyzetét, pont úgy néz ki, mint egy kápolna alaprajza. Jön a főorvos, ő is csak egy ember. Dóra kedves, szokott jární templomba?

Dóra: (*hangosan*) Néha. (*Halkan*) Vagyis ritkán.

János bácsi: Valaha úton útfélen fel voltak rajzolva az ugróiskolák. Ma-napság nem látni. A kórházba jövet átbaktatom a fél várost, és nem látok egyetlen egy krétával felrajzolt ugróiskolát se az aszfalton. Áhá! Kérdezem az unokámat, tudja-e, hogy mi az apszis. Hmm! Beleőrülnék a csöndbe. Fúvós hangszerek között éltem le az életem, képzelje, három évtizeden keresztül vezettem a városi tűzoltózenekart. Hmm! Tudja mit válaszolt a kis unokám: narancslé. Neki az apszis, narancslé. Mondom, az apszisban függ Krisztus urunk keresztje. Nem érti. A főorvos sem érti. Számára emberhalál, magától értetődő valami. Márpedig, ha így van, akkor az égadta világon semminek nem nincs értelme. Képzelje, ezt meg is mondtam neki. Nem tetszett.

Szünet.

Volt, hogy nyáridőben, még ebédelni sem mentem haza. (*Mind lelkesebben*) Első osztály, második osztály, harmadik osztály... A kriccet a végtelenig lehet variálni, akár dzsesszben a szólamot. A kis cserépdarabkát lehet vinni körmön, háton, jobb lábfejen és bal lábfejen... és ha netán leesik, kezdhetsz mindent ellőről, mint az igazi életben.

A főorvos jön balról, egy másik orvos, és egy mappát melléhez szorító nővér kíséretében. A terem közepén megállnak, a főorvos szúrós tekintettel végigméri János bácsit. Aztán mindahárman jobbra el.

Látta? Megbámult, mint borjú az új kaput. Szenvedés nélkül csak majmolnánk a szeretetet. Szeresse az urát! Tényleg nem szomjas? Például megtaníthattam volna Pistát kottát olvasni. Hmm! Narancslé. Szirupos nyavalygás. Ha nem járatnám folyton a szám, belefásulnák a csöndbe. Elhiszi?

Dóra: (*bólint*)

János bácsi: Látja Dórika, magát lehet szeretni. Ági nem engedi, hogy szeressék. Még nem tudja, mi a szeretet. Hogy a szenvedéssel kéz a kéz-

ben... Ezt lehet, hogy olvastam valahol, nem tudom, nem emlékszem. A gyerekkoromra, arra tisztán. Ahogy mondani szokták, ez a halál előszobája. Amúgy, Etelkám nélkül fabatkát sem ér az életem. Ma vagy holnap...

Ági jön megrökönyödve. Magához inti Dórát.

Ági: (*halkan*) Te, az öreg felesége meghalt. De most. Már vagy két órája. A vén hülye, ahelyett, hogy szólt volna, oldalára fordította a holttestet, betakargatta, és tetejébe még beszélt is hozzá. Az ágyszomszéd azt mondja, valami ugróiskoláról, vagy miről locsogott, hogy a halál a legutolsó és a legnagyobb ugrás. A főorvos meg, aki máskor egy padlóra ejtett csokoládépapírrért is kiveri a biztosítékot, ott ül a rendelőben, és bambán bámul maga elé. (*Odalép János bácsihoz. Fennhangon*) Ezt jól csinálta, remekül!

János bácsi: (*kézfejjével megtörli a szemét*) Egyszer talán megérti.

Ági: Hogy én?! Soha! Érti, soha!

Vége

Nagybereg, 2015

